

מעדני אשר

י"ל ע"י מכון מעדני אשר

האם ארבעה צריכים להודות אין להם חיוב מן התורה להביא קרבן תודה?

בפרשתן ז' י"ב אם על תודה יקריבנו.

וברש"י אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו, כגון יורדי הים והולכי מדברות וחבושי בית האסורים וחולה שנתרפא שהם צריכין להודות שכתוב בהן תהלים קי"ז כ"א כ"ב יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם ויזבחו זבחי תודה, אם על אחת מאלה נדר שלמים הללו, שלמי תודה הן, וטעונות לחם האמור בענין, ואינן נאכלין אלא ליום ולילה.

יש לחקור האם ארבעה שמבואר בגמ' ברכות נ"ד ע"מ ב' שצריכים להודות האם יש להם נמי חיוב מן התורה להקריב קרבן תודה או דילמא אין שום חיוב להקריב קרבן תודה רק להודות בפה.

הנה מדברי רש"י הנ"ל בפרשתן משמע לכאורה שיש להם חיוב גמור מן התורה.

אבל בפרי מגדים אור"ח א"ח רס"י ר"ט פקפק על דברי רש"י מגמ' מפורשת שמשמע שאין שום חיוב להקריב קרבן תודה: דאיתא בגמ' מנחות פ"ב ע"מ א' האומר הרי עלי תודה יביא היא ולחמה מן החולין דאין דבר שבחובה בא אלא מן החולין וקשה מדוע לא אמרו דגם תודה דד' הצריכין להודות ג"כ לא יביא אלא מן החולין, ומוכח דהנך ד' הצריכין להודות לאו דברי תורה הוא.

וכן בשו"ת מהר"ם שיק אור"ח סימן פ"ח כתב וז"ל לפי הנראה לפי ענ"ד, בוודאי קרבן תודה הוא רשות, ואינו קרבן חובה שיהא מחוייב להביא על הד' דברים, דהרי אמרינן בתורת כהנים בפרשת צו פרשה ה' בפסוק ויקרא ז' י"ב 'ואם על תודה יקריבנו' דתודה בא מן המעשר, דכל זמן שלא נדר תודה לא הוי חובה, ודבר שאינו חובה בא מן המעשר. ורק אם נדר תודה בסתם אינו יכול להביא אלא מן החולין, עיי"ש מה שפסק בדברי שו"ת חתם סופר אור"ח סימן נ"א.

ובשו"ת שבט הלוי חלק ג' סימן קס"ג תמה על כל הני פוסקים דלא ראו שיש רש"י מפורש שהביא מחלוקת בזה: דאיתא בגמ' מנחות ע"ט ע"מ ב' תודת חובה, וברש"י כ"י שהיא הרש"י האמיתית כידוע כתב שם ב' דרכים בלישנא קמא כתב תודת חובה, היינו באומר הרי עלי כמו שאר נדרים שבאומר הרי עלי נעשה דבר שבחובה כידוע, ובלישנא בתרא כתב רש"י תודת חובה כגון ד' שצריכים להודות מפרש בים וכו' דכתב בהו ואזבחה זבחי תודה בס' תהלים, ובשטמ"ק שם את"י הקשה בשם התוס' דלא נהירא דלא אשכחן דלחייב אם לא אמר הרי עלי תודה, וי"ל דגם רש"י בפרשתן אזיל לטעמיה בזה דחוב גמור הוא.

מדוע קרבן תודה אי אפשר לאכול רק ליום ולילה הרי זה קשה לאכול ארבעים חלות ביום?

בפרשתן ז' ט"ו ובשר זבח תודת שלמיו ביום קרבנו יאכל לא יניח ממנו עד בוקר.

איתא במשנה זבחים נ"ה דקרבן תודה נאכל ליום ולילה.

יש להקשות: כיון שקרבן תודה הוא קרבן שלמים כמו שכתוב בפסוק, אי"כ מדוע מיעטת התורה בזמן אכילתה רק ליום ולילה מאי שנא משאר שלמים שאפשר לאכול לשני ימים ולילה, ובפרט שקרבן תודה ריבתה התורה באכילתה שיש עמה ארבעים חלות שקשה לאכול בזמן קצר, כד מקשה באברבנאל בפרשתן, וכן בהעמק דבר בפרשתן.

איכא כמה תרוצים:

א. דווקא חייבה התורה לאכול קרבן תודה שהוא קרבן גדול עם ארבעים חלות בזמן מועט, כדי שלא יוכל לאכול לבד ויצטרך להזמין את חבריו וקרוביו ושאלו זה את זה על מה היה תודתו והוא יגיד להם הנסים והנפלאות שעשה עמו השם וירוממוהו בקהל עם ובמושב זקנים יהללוהו, ואלו היו שלמי תודה נאכלים כשאר השלמים לשני ימים ולילה אחד לא היה הבעל מזמין לשום אדם כי לשני ימים ולילה אחד בבית אחד יאכל, אבל בראותו הבשר והלחם רב בביתו ושלא יאכל אלא ליום ולילה אחד בהכרח יקרא רבים ממיודעיו ואחוזת מרעהו לאכול פן יהיה ביום המחרת ללעג ולקלס לבני אדם הרואים אותו שורף כמות גדול מתודת שלמיו ואת אחיו ואוהביו לא קרא, כד תירץ באברבנאל בפרשתן.

וכן כתב בעמק דבר בפרשתן וז"ל מטעם זה ריבה הכתוב בלחם ומיעט בזמן אכילת תודה מכל שלמים, היינו כדי שיהיה מרבה ריעים לסעודה אחת ביום הקרבה ויהיה ספור הנס לפני רוב אנשים.

ב. הטעם שהתודה נאכלת רק ביום קרבנה משום דתודה באה על נס, ונס בכל יומא איתא, כדא"י במס' שבת י"ג ע"ב שאם באנו לכתוב אין אנו מספיקין, ופירש"י אין אנו מספיקין מלעשות יום טוב בכל יום, ואיך יאכל למחר מתודה של היום הלא יכול להיות שלמחר יצטרך להביא תודה אחרת עכ"ל, פירוש דמחר אתה כבר לא יוכל להודות על הנס של אתמול כי מחר יש לך כבר ניסים חדשים כמו שאנו אומרים במודים ועל ניסך שבכל יום עמנו לכן אנו צריכים להודות כל יום מחדש, כד תירץ באמרי אמת בפרשתן.

תגובות אפשר לשלוח עד יום ב' בערב

להרב אשר אנשיל שורץ שליט"א

רח' תכלת מרדכי 4/15 רמת בית שמש

לבירורים בכל ענייני המערכת, בטל: 053-3166560

מייל: m0533166560@gmail.com פקס: 077-4448278

גליון זה נודב ע"י ידידינו שלוחא דרבנן הרבני הנגיד הנכבד

הרב ראובן ברייש שליט"א מנכ"ל מוסדות בעלזא בני ברק

לעילוי נשמת המנוחה הטהורה משרידי דור דעה שר התורה והיראה

כ"ק מרן הגה"ק האדמו"ר מויזניץ מאנסי זצוק"ל נלב"ע כ"ט אדר האי שתא ת.נ.צ.ב.ה.

ומשגר בזה כוס תנחומים מיוחדת לידידו רבות בשנים ממלא מקום אביו

כ"ק מרן האדמו"ר מויזניץ מאנסי שליט"א בית שמש

יחא רעוא שינחם בנחמת ציון וירושלים ואך טוב וחסד ירדפוהו כל ימי חייו ויזכה להנהיג את צאן מרעיתו עד ביאת גואל צדק

כוס תנחומים

לידיד המערכת רבות בשנים המחזק אותנו תמידים כסדרן בהמשך עבודת הקודש

כ"ק מרן האדמו"ר מויזניץ מאנסי שליט"א בית שמש

בהילקח ממנו אביו המנוחה הטהורה משרידי דור דעה שר התורה והיראה

כ"ק מרן הגה"ק האדמו"ר מויזניץ מאנסי זצוק"ל נלב"ע כ"ט אדר האי שתא ת.נ.צ.ב.ה.

יחא רעוא שינחם בנחמת ציון וירושלים ואך טוב וחסד ירדפוהו כל ימי חייו ויזכה להנהיג את צאן מרעיתו עד ביאת גואל צדק

איך אפשר לצאת חובת מצות שמחה בפסח ע"י קרבן תמיד של ערב פסח הרי ניפסל בלינה?

הנה כתב הרמב"ם פ"ב הלכות חגיגה הלכה י"ג לא יביא אדם תודה ביום ארבע עשר מפני חמץ שבה שאין מביאין קדשים לבית הפסול, ואם הביא יוצא בה ידי חובת שמחה.

יש להקשות: דהא תודה אינה נאכלת אלא ליום ולילה וא"כ תודה זו ששחטה ערב פסח, איך יוצא בה ידי שמחה הא איפסלה בלינה ואין לומר דיוצא בה שמחת לילה קאמר שלא מציינו שיהא חייב שמחה בלילה הראשון שא"כ יהא חייב לשחוט שלמי שמחה בערב החג לשמוח בלילה, כך מקשה בכסף משנה שם בשם מהר"י קרקוס, וכן בלחם משנה, וכן בשו"ת אבני נזר חלק אורח חיים סימן תכ"ג ס"ק ה', וכן בראש יוסף ביצה י"ט, וכן בשו"ת מוצל מאש סימן י"ז, וכן החיד"א בספרו חיים שאל חלק ב' סימן מ"ב ס"ק כ"ט.

איכא כמה תרומים:

א. כיון דמלינה לצורך מצוה לקיים מצות שמחה אינה נפסל בלינה דרק כשמלינה שלא לשם מצוה נפסל, א"כ משכחת ליה שהקריבו את הקרבן ביום י"ג ויכול לצאת בה חובת מצוה שמחה, כך תירץ בלחם משנה שם.

ב. **ובמעשה רקח תמה עליו** וז"ל ולעני"ד נראה אחרי המחילה הראויה, דברי נביאות הן דכיון דהתורה פסלה לינה בתודה היה צריך שהכתוב עצמו יגלה באיזה רמז דלצורך מצוה שרי, ועיין בשו"ת דובב מישרים חלק ב' סימן ל"ד מה שהאריך עליו.

ג. הרמב"ם לאו אשחטה בערב פסח קאי, אלא אם הביא במועד קאמר, כי בכלל מה שאמר שאין מביאין תודה לא בערב יום טוב כל שכן במועד, וה"ק ואם הביא בזמן שחייב בשמחה יוצא י"ח שמחה, כך תירץ בכסף משנה בשם מהר"י קרקוס.

ד. **ובראש יוסף** ביצה י"ט עמוד ב' **תמה על תרוץ זה:** דלפי דבריו יוצא דאף שהלחם פסול דהא עשרה של חמץ אי אפשר לאכול אפ"ה כשרה התודה. וחידוש הוא בעיני.

ה. ע"פ מאי דכתב בשו"ת שאגת אריה סימן ס"ח דבליל יום טוב ראשון מחויב נמי בשמחה מדרבנן, וקמפרש בזה הא דאמר בגמ' פסחים ק"ח דידי יין יצא היינו חובת השמחה בלילה ראשונה דמדרבנן וא"כ הי"נ כונת רבינו דע"ז השמחה של דרבנן הוא יוצא, כך תירץ בכתר המלך הלכות חגיגה פרק ב'.

ו. ע"פ מה דאיתא בגמ' מנחות מ"ו דאם אחר שחיטת התודה נפרס הלחם או יצא אמי' בגמ' הדם יזרק והבשר יאכל וידי נדרו לא יצא ופירש רש"י ז"ל הדם יזרק לשם שלמים וכן גם כן הבשר יאכל מדין שלמים ואף שרש"י ז"ל לא פיר' גבי הבשר אמנם הדברים נראים בעצמם דכיון דהדם נזרק לשם שלמים גם הבשר נאכל לשם שלמים ואחר כך האיר ה' עיני ומצאתי הדבר מפורש בשיטת מנחות לראשונים ז"ל מכ"י א"כ מכאן למד הרמב"ם דה"ה שוחט תודה ביי"ד לאחר חצות כיון שהוא שעת איסור חמץ לא גרע מנפרס הלחם או יצא ואדרבה עדיפא מינה דקאי לשריפה וא"כ הדין פשוט שהדם יזרק לשם שלמים והבשר יאכל כדן שלמים לשני ימים ולילה אחד ולכך כתב דיוצא ידי חובת שמחה ביום ט"ו והוא דין מיוחד אמיתי ונכון מאד, כך תירץ בשו"ת מוצל מאש סימן י"ז.

ז. ע"פ מה שכתב בחידושי הגר"ח על השי"ס, דמבואר בגמ' פסחים ק"ט א' דאיכא תרי דיני שמחה, חדא שמחה דאכילת בשר קרבנות דשלמי שמחה, ועוד דין שמחה איכא כמו בזמן הזה דליכא שלמי שמחה אנשים בראוי להם בשר ויין ונשים בראוי להם, בבגדי צבעונין והא דנתמעט ליל יום טוב ראשון משמחה, היינו רק מהדין שמחה דשלמי שמחה, אבל הדין שמחה דאנשים בראוי להם ונשים בראוי להם ודאי הוא אף בליל יום טוב ראשון מה"ת, לפי הנ"ל אתי שפיר דהרמב"ם אינו מתכוין לומר דין שלמי שמחה, אלא רק שמחה הכוללת, כך תירץ בשיעורי ר' דוד פסחים דף ע"א עמוד א', ובענין הקושיא על הא דאיתא במשנה שאפשר לצאת חובת מצה ע"י לחמי תודה איך שייך לצאת חובת מצה עם קרבן תודה הרי ניפסל בלינה, עיין מרדכי סוף פרק א' דפסחים, וכן בחזון איש, וכן ברבינו עובדיה בפרשת בא.

איך מקיימים מצות מצה עם לחמי תודה

הרי אסור להכניס מלח במצות דחמץ ובמקדש הכניסו?

הנה כתב המרדכי פסחים פרק כל שעה המתחיל ברמז תקמ"ד יש לזוהר שלא למלוח המצות, ובתשובת גאוני לויתר כתוב כל האוכל מצה מלוחה כאילו אוכל חמץ.

ומביאין ראיה: דמלח אפילו בכותל מוסיף הבל כדאמרין בגמ' פרק לא יחפור ב"ב י"ז א' מרחיקין מלח מן הכותל, וגם גבי הטמנה מוסיף הבל כדאמרין שבת מ"ז א' אין טומנין במלח כל שכן בעיסה שמוסיף חום ואין להקל בדבר.

ועוד דאמרין בגמ' דמליח כרותח.

ועוד דאמרין בגמ' שבת ע"ט א' ג' עורות הן מצה דלא מליח.

וברא"ש פסחים פרק ב' סימן כ"ג כתב ובאשכנז נהגו שלא ליתן מלח בעיסת מצה, ויש נותנים טעם למנהג מהא דאמרין בגמ' שבת ע"ט א' שלש עורות הן מצה דלא מליח, ולא ראייה היא דעור שאינו מותקן כהלכתו קרי ליה מצה כעיסה שלא נגמרה בחימוץ, ויש אומרים משום דמליחה כרותח מידי דהוה אחמי חמה שאין לשין בהם גם הכא נמי המלח מחמם קצת, ויש מביאין ראיה דמלח אינו גורם חימוץ מהכא ותיקא במילחא ומשחא שרי, ולא ראייה היא דמלח ממהר החימוץ כשילוושה במים אבל אם נילוושה במי פירות המלח לבדו אינו גורם החימוץ, ויש מביאין ראיה מהא דנתן פסחים ל"ה א' חלות תודה ורקיקי נזיר עשאן למכור בשוק יוצאין בהן אף על פי שבדאי יש מלח בהן כדכתיב על כל קרבנד תקריב מלח, וטעות הוא בידם דאין נותנין מלח אלא בדבר הקרב על גבי המזבח כגון אברים ופדרים וקומץ.

ובמאירי פסחים דף ל"ח עמוד א' **כתב יש ראייה מהא דיוצאין בחלות תודה חובת מצה:** נגד מי שאסור ליתן מלח בעיסת הפסח שהרי בזו מלח יש שם ויצא בהם, וכן יש ראייה מכל המנחות שבאות מצה ויש שם מלח ויוצא בהם, אלא שמ"מ נהגו הראשונים בכך וסמך לדבר מה שאמרו בשמועת שלש עורות הן מצה כמשמע דלא מליח ולא קמיה ולא עפיץ, וכן ממה שהזכירו בשני של בתרא להרחיק את המלח מכותל חברו מתורת הבלא.

וזו של חלות תודה, ושל כל המנחות באות מצה אינה ראייה: שאם אמרו בזריזים ובמקום זריזים לא אמרו באחרים שהרי אף הן נילוושות בפושרין מה שאין כן בשל פסח.

ועוד: שהמלח שעל גבי מנחה לא היו משימין אותם שם אלא כשהיו מעלין על גבי האשים הקומץ והלבונה כמו שהתבאר במקומו.

ויש שבאין באיסור נתינת מלח בעיסת מצה מתורת מצה עשירה ולא משום חמץ ואין הדברים כלום.

וכן בספר כלבו סימן מ"ח כתב צ"ע אי מקריא מצה עשירה משום מלח, ויש מתירין וסמכו על אותה ששינו חלות תודה ורקיקי נזיר דאמרין עשאן למכור בשוק יוצא בהן ובהנהו ודאי יש מלח משום על כל קרבנד תקריב מלח ויקרא ב' י"ג והראב"ד הגיה על זה ואומר אמר אברהם לא נאמר כן אלא לזריזים שהיו אופנין אותה מיד ע"כ, ועכשו נהגו שלא לתת שום מלח לא בשל מצוה ולא באחרות ואין ראוי לשנות המנהג.

ולענין הלכה: קימ"ל אורי"ח סימן תנ"ה נוהגין שלא ליתן מלח במצה, ונכון הדבר, וברמ"א ואפילו בדיעבד יש לאסור.

"קול המעדנים"

אפשר לשמוע שיעורי המעדני אשר בהלכה והגדה שנאמרו בקהלות הקודש בארץ ובחול

במספר 079-5702714

וכן קול הלשון ישיר 073-2951280

וכן קול הדף 8-199-02640000

מדור ווארט על הפרשה

מדוע קרבן תודה נכתב עם הקרבנות ששייכים לכהנים

וכי ישראלים אינם מביאים קרבן תודה?

הנה בחתם סופר בתורת משה בפרשת קושיא קושא נפלאה: מאי טעמא לא הזכיר קרבן תודה בפרשת ויקרא כשהזכיר כל הקרבנות לבני ישראל ולא הזכירו כי אם בפרשת צו כשהזכיר הקרבנות לכהנים.

ומתוך: דסתם בני אדם אינם מקריבים תודה אלא אחר שנעשה להם נס שניצולו מצרה חולי, ים, יסורים, מדבר, על כן לבני ישראל לא אמר להם אם על תודה יקריבנו כפותח פיו אם יקרא לך מקרה צרה ותינצל, משא"כ הצדיקים כגון כהני ה' מקריבים תודה בכל יום כדאמרין "ועל ניסך שבכל יום עמנו ועל נפלאותיך וטובתיך שבכל עת" ניסים נסתרים שנעשה לנו יום יום, ולכן אומרים בכל יום מזמור לתודה, על כן בפרשת צו שדיבר עם הכהנים אמר על תודה יקריבנו.

ומביא מה שפירש רבו דבר נפלא בפנים יפות בפרשת אמור י"ט ה' על הפסוק "וכי תזבחו זבח תודה לה' לרצונכם תזבחו" ע"פ מה שאמר דוד המלך תהלים ק"ו "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו יאמרו גאולי ה' אשר גאלם מיד צר" והיינו לפי שהזכיר אחרי זה ארבעה צריכין להודות היינו שהיו בסכנה ונעשה להם נס ונצולו, אבל אחז"ל נדה ל"א א' אין בעל נס מכיר בניסו כי מה רב טובו שהצילו הקדוש ברוך הוא שלא ראה ולא בא לידי סכנה כלל, וזה מה שאמר כי לעולם חסדו פירוש שראוי להודות לעולם להקב"ה כי חסד ה' הוא תמידית, ולולי שפעו ושמירתו בלתי אפשרי להתקיים שעה אחת וראוי לאדם לחשוב בלבו בכל עת כאלו היה רואה את הסכנה וניצל ממנו, אז היה חיוב עליו להודות, ק"ו כשהקב"ה מצילו שלא בא לידי סכנה כלל ראוי להודות כהנה וכהנה, וז"ש יאמרו גאולי ה' דהיינו אותם שלא ראו את הסכנה והם נקראים גאולי ה', ואמרו בלבם כאלו היו ביד צר וגאלם ה' מידו, וזה פירוש הפסוק "וכי תזבחו זבח שלמים לרצונכם תזבחוהו" פירוש לרצונכם שלא בחיוב אחר שנעשה להם נס אלא ברצון נדבה להעלות על לבכם הצלתו אתכם מבלתי סכנה כלל, וכן פירש הדברי חיים שם.

ובזה מסבירים המפרשים באופן נפלא: את הפסוק "מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה" שמי שמודה להקב"ה רק מתי שצר לו ויש לו צרות, אז עונה לה הקב"ה כשהיה לך רחבות גם דברת איתי והודית לי, שצריך אדם לדעת שבכל יום עושה לו הקב"ה חסד.

ובספר נועם אלימלך הוספות ליקוטי שושנה כתב לפרש דבר נפלא את הפסוק בשלח י"ד כ"ט "ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים" דהנה ישראל בשעת קריעת ים סוף ראו נפלאותיו יתברך שמו ורוממותו וגדולתו ויש צדיקים שהולכים תמיד בדביקות ולבם תמיד ברוממות אל ובגדולתו אף שלא בשעת קריעת ים סוף שגם ביבשה רואין נפלאותיו איך הם עד אין קץ וערך בכל דבר ודבר הנמצא בעולם, וזהו הפירוש ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים, פירוש שביבשה הלכו בזה הרוממות אל כמו בים וזהו "הפך ים ליבשה" שהצדיק הנסים והנפלאות הנראין בים, הוא רואה ביבשה לאשר הולך תמיד ברוממות אל וגדולתו יתברך שמו.

מדוע בחזרת הש"ץ הברכה היחידה שאי אפשר לצאת מהחזן זה מודים?
בתפילת שחרית ומנחה בכל יום בחזרת השליח ציבור את התפילה מוציא את הציבור בכל הברכות חוץ מברכה אחת שאומר כל אחד לבד ואינו סומך על השליח ציבור ברכת מודים.

יש להקשות: מדוע כל הברכות אנו יוצאים מהשליח ציבור ומודים אין אנו יוצאים ממנו.

באבודרהם כתב טעם נפלא לזה: שאין דרך העבד להודות לרבו ולומר לו אדוני אתה ע"י שליח אלא כל אדם צריך לקבל בפיו עול מלכות שמים, ואם קבל ע"י שליח אינה קבלה גמורה אבל בשאר התפלה שהוא בקשה יכול לתבוע צרכו ע"י שליח.

מעדני אשר: ובהו אפשר להבין שיטת הפוסקים עיין בספר מעדני אשר חג הפסח ע"מ מ"ה דלא מהני שומע כעונה בסיפור יציאת מצרים, דבהודאה לא מהני שליחות וצריך לבד להודות.

מדור משיב כהלכה

מדור זה נודב ונערך ע"י ידידנו ר' מרדכי זיסקינד הגר שליט"א מהמט

שואלן ודורשין בהלכות הפסח קודם הפסח שלושים יום

זריזין מקדימין להשיב

א] למכור חמץ לחשוד על אכילתו בפסח. יש להעיר דהיה צ"ל שכמו שמצינו שאין מוסרין דמי שביעית לחשוד ע"ה שיש חשש שיאכל לאחר זמן הביעור, א"כ היה צ"ל שג"כ חמץ קודם הפסח לא יהא שרי למכור לאחד כזה שהוא חשוד שלא לבערו ולאכלו בפסח, ולא מצינו בשום מקום דין כזה, ומנלן להקל בזה אף שהוא דאורייתא.

ב] חשש שמא יעבירו במצה. יש לעיין בפסח שחל בשבת מדוע לא בטלו חז"ל את מצוות אכילת מצה, וכמו שכי' רש"י בתחילת פי' לולב וערבה לגבי לולב דבטלו חז"ל למצוה דיש חשש שילך לרבו ללמוד ברכתו או נענועו, ולכאורה זה שייך גם במצה שילך ללמוד הברכה.

ג] בל יראה על כל כזית. יש להסתפק לגבי איסור בל יראה בחמץ בפסח שהעבירה היא בלא שום מעשה, האם יעבור בשני לאוין במשהה שני כזיתים.

ד] קטן שהגדיל לגבי הלל. הנה קטן שהגדיל בחול המועד בפסח, יש לדון האם יצטרך לומר בחול המועד הלל שלם ללא דלוגים, הא כל מה שאנו מדלגים בשאר הימים דכבר אמרנו את זה ביו"ט א' ואין חילוק בין הימים, אבל מי שלא הגדיל עד עתה א"כ לא אמר זאת כבר חיובא ומדוע שלא יצטרך לומר עכשיו בחול המועד הלל שלם.

ה] חידה. על איזה דין שהוא חוב גמור כי השו"ע בהל' פסח רק בלשון מנהג.

ו] מצה עשירה בליל הסדר. מי שיש לו רק מצה עשירה בליל הסדר מה יעשה, האם יאכל אותה עכ"פ כדי לקיים איזה מצוה או לא?

ז] הסיבה כשמצטער. מי שמצטער בכך שאוכל בהסיבה, לכאורה מדוע נאמר לו שיצטער ויקיים כך חיוב דאורייתא דאכילת מצה, הרי אצלו אין זה דרך חירות אלא סבל ממש.

ח] אוסר לבנים להסב כשבאמת אין לו בעיה שישבו. יש לדון במי שיש לו הרבה בנים שצריכים להסב ואין בבית מקום לכולם היכן להסב, האם יש עיצה שיכול האב לומר שאינו מרשה להם להסב ואז אינם צריכים להסב. דלכא' מבואר במ"ב סי' תע"ב סק"י"ד דמה שמותר לבן להסב בפני אביו, אף שחיב בכבודו ומוראו, הוא משום דמסתמא מחיל אב לבניה, נמצא דכשאומר שאינו מוחל אסורים להסב. ואף שמצד כבודו היה מסכים, ועושה זאת רק מחוסר מקום, אולי לא חשיב כפי"ד, דהא דברים שבלב אינם דברים וכיון שאמר שאינו מוחל, אסורים להסב, האם זהו עיצה נכונה או שלא דסו"ס ברור שמוחל ורק עושה כאן מחמת חוסר מקום.

ט] התחלת הבדיקה בכיסין. יש לעיין במי שנמצא בתחילת ליל בדיקת חמץ מחוץ לביתו והנה הרי תקנו שיבדוק חמץ בתחילת הלילה, האם יש לו עצה שבינתיים יבדוק כיסין, או לא כיון דאין מברך על בדיקת כיסין אלא על הבית, עדיף שיבדוק הכיסים אח"כ כדי שיהיו בכלל הברכה של ביתו, ולא עכשיו שלא ברך ע"ז, ואולי הברכה שאח"כ מברך על ביתו מועיל למפרע גם על כיסין, כמו דמברכין על טלית גדול, ופוטרים למפרע הטלית קטן. ויתכן דהתקנה לבדוק בתחילת הלילה היא על הבית, וא"כ בדיקת הכיסים לא מהניא לזה.

כללי השתתפות

1. כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה על סך 1000 ₪.
2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכויו בהגרלה.
3. כל חודש, בראש חודש תערך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה ייבדקו ותשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
5. שימו לב חשוב מאוד: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 077-5558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו, וכמו"כ שם מלא, כולל ישיבה. ועיר וטלפון וכמו"כ נא לציין על איזה פרשה השיבו. (לבורים ופרטים נוספים בטלפון 053-3154010 בשעות הערב בין 8:00 ל-9:00 בלבד). השולחים בכתב יד, בפקס, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. יש עדיפות לשלוח התשובות מוקלד במייל כי כך זה ייכנס בעזרה"ל לספר שיצא לאור בעתיד בל"י. שאר עניני העלון לא שייכים לפקס או מייל או טלפון זה, אלא כמצויין במסגרת ע"ג העלון.

תשובות ניתן לשלוח עד ר"ח אייר המזדרזים להשיב קודם י' בניסן ייכנסו להגרלה כפול שתים

מכתבים למערכת

איך אמרו חז"ל אשרי הדור שהנשיא מביא קרבן הרי כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו

מה שהקשטת בשם הפנים יפות על הא דאיתא בגמ' הרוי"ת "עמוד ב' ת"ר אשר נשיא יחטא אמר רבי"ז אשרי הדור שהנשיא שלו מביא קרבן על שגגתו, אם נשיא שלו מביא קרבן, צריך אתה לומר מהו הדין, ואם על שגגתו מביא קרבן, צריך אתה לומר מהו זדונו, דיש להקשות מה תועלת יש לדור שהנשיא חוטא ומביא קרבן, הרי אמרו חז"ל אבות פרק ה' משנה י"ח כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, א"כ אין זה כזה מעלה, ותרתם באופן נפלא.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א

דומ"צ מחזיקי הדת, אהבת תורה, הישר והטוב, בית הוראה דישיבת מיר, לשכת הפוסקים ביתר עילית נראה לתרץ בעוד כמה אופנים, **האחד** {הטעם דאין חטא בא על ידו איתא בגמ' יומא פ"ז ע"מ א' כדי שלא יהא תלמידו בגן עדן והוא בגיהנום, וזה שייך רק כשאינו עושה תשובה דאז יהיה גהנינום אבל כאן איירי כשנשיא עושה תשובה ומביא קרבן א"כ לא שייך הטעם, **השני** {דיש מפרשים כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו שאינו גורם שעל ידו יחטאו אחרים, אבל אינו מובטח שהמזכה לא יחטא, וכן משמע הלשון אין חטא בא על ידו פירוש שלא חוטאין בשבילו, א"כ מיושב הקשיא דאיך יכול נשיא להיכשל בחטא.

הגאון הנפלא גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א מח"ס "עם אני אחד" י' פירסו יוסף החוש"ש על המעשים נראה לתרץ שהכוונה שאין חטא בא "על ידו", פירוש "בגללו", אולם "בגלל הציבור", יכול כן להיכשל ח"ו בחטא, ולכן אשרי הדור שאפילו אם הנשיא נכשל בגללם, הוא מביא מיד קרבן, ומתכפר לו מיד החטא שגורם לו מהציבור.

הגאון יצחק מאיר ניימאן שליט"א ירושלים ר"מ ישיבת נצי ישראל בית שמש

נראה לתרץ, ע"פ מה דאיתא שרי מאירל מאמשינאו אמר בשם אביו הרה"ק ר' שמעון שלום מאמשינאו זצ"ל שהסביר למה **בנשיא יחטא** אמר רש"י אשרי הדור שהנשיא נותן לב וכו' ובפרשת כהן משיח נאמר **לאשמת העם** מה נשתנה זה מזה, ומסביר כי כהן הוא שנתקדש בקדושה עילאה ונחר בכח משפחת כהונה בהמשכת קדושת האב לבן כסדרן, אשר לא כן בנשיא, רק הוא כוחו של העם, ובכך כל כח השבט נכלל בהנשיא והוא לבבם וחלקם, ובוה כשהוא נותן לב לשוב על השגגות מפני שפגם שלהם ששגגו בו נוגע גם לו, והוא מרגיש זאת, בוה הוא מקרב וממשיך אותם אתו עמו לתקן את אש העוה, וזהו הקיוו שרש"י מביא על הזדונות כי לא נשיא זדונות ח"ו רק כאמור כל זה כסתבך מזדון לבבם, אשר כל נטיה מדרך הישרה הוא הנשיא מרגיש בקרב לבבו, וא"כ בחזרו בתשובה מעורר גם אצלם החרטה גמורה מעומקא דלבא שיתקנו אשר שחתו להנטותם לתחייה.

הגאון מאיר סנדר שליט"א מו"צ בירושלים ומח"ס דברי מאיר

נראה לתרץ, שאין הביאור אין חטא בא על ידו שאין לו חטא מעולם, דא"כ אין לו בחירה, וזה לא יתכן כלל, אלא שהפירוש שגם כשיש לו חטא לא יצא מן העולם בלא תשובה, הכל טעם לזה שאין חטא בא על ידו שלא יהא הוא בנהינות ותלמידו בגן עדן, וזה הכל כשלא עשה תשובה, אך כשעושה תשובה הרי סוף סוף ישב בגדן עדן וזה גופיה הכתוב בא לומר אשר נשיא חטא וכו' שיש לו תיקון מיוחד כדי שיזכה למקומו בגן עדן, ולפי זה יובן דברי רבי"ז אשר נשיא יחטא וכו' שזוכה לחזור בתשובה.

הגאון יואל אברהם מושקוביץ שליט"א כולל סאטמאר ירושלים

נראה להעיר, דבספר ערוגת הבושם כתב ז"ל ובאמת ראוי להנשיא שיהא שמומר ובה מן החטא, דהא כתיב רגלי חסידו ישמור, מיהא כמה פעמים באה לראש הדור הרהור עבירה או ח"ו עבירה בשגגה ע"י הדור, וכו' לפי זה הנשיא יש לו התנצלות על חטא שיכול לתלותם בעון הדור, אבל אם הדור זכאי אין לו שום התנצלות על זה, והיינו דאמרו רז"ל אשרי הדור שהנשיא נותן לב לשוב משגגות, דאי אפשר לו לתלות בעון הדור, ואי נמי מחמת ענות צדקו אינו תולה אותם בעון הדור, אלא משים אל לבו לשוב אל היש"ת ואתו שפיר.

הבה"ח משולם זאב הלוי לוינגער נ"ו נוא יארק

יש לתרץ בהקדם דברי היתולדות שמשון' שהקשה ודייק בפיה אבות שם דחנה מצינו שמשא חטא במי מריבה אף שזיכה הרבים עי"ש שפירש דזה גופא כוונת התנא שהוסיף שם "משא זכה וזכה את הרבים, זכות הרבים תלוי בו, שנאמר צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל" כן מריבה שכוונתו להקי' כני"ל, ותי התנא שזה אינו נקרא חטא, שרצונו של ה' ה' כן כדי שיהא זכות הרבים תלוי בו, שבזכותו יעלו עמו כל מתי מדבר לעת"ל ואי"ל זיכוי הרבים היותר מזה עי"ש, ולפ"ד י"ל דזה גופא הכתוב כאן "אשרי הדור שהנשיא שלו מביא קרבן על שגגתו" היינו שלאחר שזוכה הרבים אין חטא בא עי"ש, א"כ ע"כ אינו חטא וחסאו אינו אך ורק לזכות את הרבים, והוא כמ"ש רז"ל בהוריות.

עד אחד שמעיד בדבר ערוה האם עובר על איסור תורה של לא יקום עד אחד לכל עון
מה שהבאתם מחלוקת הפוסקים בענין האם יש איסור לעד אחד להעיד על דבר ערוה משום לא יקום עד אחד באיש כיון שאין מקבלין עדותו או דילמא האיסור על הבית דין שלא לקבל את דבריו אבל לעד אין איסור, והבאתם מהרשב"ם דהאיסור לא יקום ע"א באיש הוא איסור על ב"ד מלקבל עדות ולא על הע"א.

הגאון מתתיהו ישראל הרוויטץ שליט"א ליקווד מחבר ספר "אוצרות הים" על מסכת ברכות נראה להעיר כך מבואר ברמב"ם בספר המצות רפ"ח שאין הלאו אמור אלא לב"ד שלא יקבלו עדותו ולפיכך אם העיד יחידי אינו לוקה העד מלקות דאורייתא אלא רק מדרבנן.

הרה"ג יעקב ישראל מיינער שליט"א לונדון

נראה שאפשר שאין כאן מחלוקת בין הרשב"ם והסמ"ג שהרי הרשב"א בבי"ק שם אומר שרק חייב בדיני שמים שכפר בב"ד, אבל שלא בב"ד אף מדיני שמים פטור שהרי יכול לחזור ולהעיד בב"ד אע"פ שכפר בחוץ, ע"ש. וא"כ אפשר להוקים הרשב"ם שהוא העיד חוץ לב"ד שאז אין חיוב משום לא יקום עד אחד, כיון שהוא יכול לחזור ולהעיד בב"ד, ורק עובר על לא תלך רכיל, משא"כ הסמ"ג מייירי שהוא העיד בב"ד שאז הוא עובר על לא יקום עד אחד.

שני עדים שלא העידו בעדות ממון האם חייבים כסף דגרונו נזק ממון לאחר

מה שהבאתם בשם הנמוקי יוסף דשני עדים שלא העידו בעדות ממון אין חייבים לשלם בדיני אדם ואפילו למאן דדאין דינא דגרמי, לפי שאין אדם חייב להעיד לחבירו אלא ממדת גמילות חסדים, והבאתם דהב"ח תמה עליו דהרי הגמ' ב"ק פ"ז פ"ד פשיטא לחייב בדיני שמים מדאורייתא דעבר על אם לא יגיד ונשא עונו אם אין ממדת גמילות חסדים אלא איכא נשיאת עון.

הבה"ח מרדכי לוריא נ"ו מבחירי ישיבת בעלזא סלוצקון

נראה להעיר, דבשו"ת דבר יהושע חלק א' סימן י"ט מבאר דאין כוונת הנמוקי יוסף שאין חיוב אלא כוונתו שחיוב התורה אין חיוב ממון אלא משום השבת אבידה, וראה בשו"ת מנחת שלמה ב"ק סימן כ"ט אות ו' שמשפך אם היה שלו מרובה משל חבירו האם פטור מלהעיד, כשם שפטור מהשבת אבידה או מכיון שכתבה התורה שיש חיוב מיוחד להעיד אף שהטעם משום השבת אבידה מכל מקום חייב אף כשלו מרובה.

עד אחד שיודע עדות בממון האם יש לו חיוב או איסור להעיד

מה שחקרתם האם עד אחד שיודע עדות על ממון, האם יש לו חיוב או איסור להעיד, והבאתם את דברי הגר"א שבדבר ממון שאינו מביא לשבועה אסור לעד אחד להעיד, ומקורו מדברי הספרי שהלאו לא יקום עד אחד באיש קאי גם על דיני ממונות.

הגאון רבי דוד לייסיצין שליט"א ראש כולל היכל התלמוד ת"א

מה שהקשטת בשם אחרונים על מה שכתב הרמב"ם עדות פרק א' הלכה א' "העד מצווה להעיד בבית דין" בכל עדות שיודע, בין בעדות שיחייב בה את חבירו בין בעדות שיוכחו בו, והוא שיתבענו להעיד בדיני ממונות שנאמר והוא עד או ראה או ידע "אם לא יגיד ונשא עונו", דקשה דמשמע שערך עד אחד יש לו חיוב להעיד, נראה להעיר דמלשון שכתב, בין בעדות שיחייב בה את חבירו בין בעדות שיוכחו בו, משמע להדיא דמייירי בשנים כי רק הם יכולים לחייב או לזכות, ומה שכתב לשון יחיד הכוונה שככה יבא עם חבירו ויצטרף.

הגאון משה יחיאל הכהן ראטה שליט"א ירושלים

נראה להעיר, דהגר"א מייירי דווקא כשאין שום תועלת בעדותו, ככה"ג אמרינן דעבר על לא יקום עד אחד באיש, אבל באופן שהוא לתועלת וכגון באופן דאיתא בסמ"ג דהוי לאפורשי מאיסורא מותר להעיד וכמו שהוכיח הסמ"ג בכמה דוכתי בש"ס, וא"כ גם באופן שעדות העד אחד מועיל להרתיע את הגזלן מלהפיק זממו נמי יהא שרי להעיד, וכן מוכח מלשון הרמב"ם הלכות סנהדרין פכ"א ה"י שהדיין יאמר לנטען, הרי זה העיד עליך, הלאו שיודע ויאמר אמת העיד. הרי מוכח להדיא שמוטר לעד להעיד יחידי. וייתכן לפרש דעת הרמב"ם דמייירי כמ"ש בשו"ת משפט וצדקה בעיקב ח"א סימן י"ח דבשעת ראייה היו שני עדים דבכה"ג יכול אחד להעיד יחידי, דאם זה העיד היום יבוא השני למחר ויצטרפו כי בדיני ממונות פסקין דמצטרפין, והגר"א מייירי שהעד מעיד יחידי בפני ב"ד ויודע שאין שם עד שני לצטרף, דבכה"ג אינה לתועלת, כיון שעדותו אינה מתקבלת כלל.

גליון זה נודב ע"י ידידיו
הרב **ישעי' אולמן** שליט"א בית שמש
לרגל שמחת הולדת בנו **במז"ט**
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת
מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידיו
המחנך הנודע
הרה"ג **שלום איינהורן** שליט"א בני ברק
לעילוי נשמת אמו האשה החשובה
מרת **נחמה** בת הרב **אליהו** ע"ה
א"יח של הרה"ג ר **אברהם** שליט"א
ראש כולל ערב בעלזא בית שמש
נפטרה י' ניסן תשע"ו ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידיו שלוחא דרבנן
איש אמונו של הגה"צ **אלימלך בירדמן** שליט"א
הרב **חיים שלום רוזנצוויג** שליט"א בית שמש
לעילוי נשמת אביו
הרב **יצחק לייב הלוי רוזנצוויג** בן הרב ישראל ז"ל
נלב"ע ב' ניסן האי שתא ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידיו
הרה"ג **יעקב ברוך ברעזל** שליט"א ירושלים
לרגל שמחת אירוסיו בנו
הבה"ח המופלג בתורה"ש כמר **פנחס** נ"ו
מבחירי ישיבת בעלזא ירושלים
עב"ב בת ידידיו הרה"ג **אביגדור שמדרא** שליט"א
בית שמש
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת
מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידיו
הרה"ג **משה קאהן** שליט"א
לרגל שמחת הולדת הבת **במז"ט**
וברכת מזל טוב
לאביו הגאון **שלמה קאהן** שליט"א דומ"צ בב"ד שבט הלוי
ולחמיו הגאון **אריה פינק** שליט"א דומ"צ בעלזא בית שמש
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת
מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידיו
הגאון **דוד פרידמן** שליט"א
ראש כולל בעלזא בית שמש
ור"מ בישיבת בעלזא בית שמש
לעילוי נשמת זקנתו
מרת **רחל** בת הרב **רפאל יחזקאל** ע"ה
נלב"ע ז' ניסן ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידיו
הגאון **מאיר יעקב ארנפלד** שליט"א בני ברק
לזיכוי רבבות
לרגל שמחת הולדת נכדתו
בת לבנו הרה"ג **חיים שרגא** שליט"א
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת
מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה